

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 63/2023-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Dudíťša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátom JUDr. Michalom Fecil'akom, Jesenná 8, Prešov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 37/2016 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. decembra 2022 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 37/2016 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovatelia zároveň navrhujú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov, priznal každému z nich primerané finančné zadost'učinenie vo výške 3 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že právny predchodca sťažovateľov sa žalobou zo 4. februára 2016 domáhal proti žalovanému vydania bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemkov v jeho vlastníctve. Okresný súd rozhodol rozsudkom pre uznanie (čiastočným) z 13. novembra 2017. O zvyšnej časti žaloby rozhodol rozsudkom z 21. októbra 2019, ktorým žalobu nad sumu priznanú čiastočným rozsudkom zamietol a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť právnenmu predchodcovi sťažovateľov náhradu trov konania v plnom rozsahu. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť 30. novembra 2019.

3. Právny zástupca právneho predchodcu sťažovateľov predložil okresnému súdu 16. decembra 2019 vyčíslenie trov konania. Následne podaním z 11. mája 2020 oznámil, že právny predchodca sťažovateľov [REDAKOVANÉ] zomrel a do jeho práv vstupujú ako dedičia obaja sťažovatelia. Okresný súd uznesením z 24. augusta 2020 rozhodol o pokračovaní v napadnutom konaní so sťažovateľom (dedičom [REDAKOVANÉ]) ako žalobcom. Uznesením zo 4. januára 2021 vydaným vyššou súdnou úradníčkou okresný súd zaviazal žalovaného nahradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 3 361,28 eur. Na základe sťažností podaných obomi sporovými stranami okresný súd uznesením z 24. augusta 2021 vydaným sudcom uznesenie z 24. augusta 2021 zrušil. Zároveň okresný súd uznesením z 24. augusta 2021 (na uznesení uvedený rok 2020, pozn.) právoplatným 14. septembra 2021 rozhodol o pokračovaní v napadnutom konaní so sťažovateľkou (dedičkou [REDAKOVANÉ]) ako žalobkyňou v 2. rade.

4. Uznesením zo 6. apríla 2022 vydaným vyššou súdnou úradníčkou okresný súd uložil žalovanému povinnosť nahradiť sťažovateľom trovy konania vo výške 2 524,98 eur. O sťažnosti podanej sťažovateľmi proti predmetnému uzneseniu rozhodol okresný súd uznesením z 18. januára 2023 vydaným sudcom, a to tak, že zmenil napadnuté uznesenie zo 6. apríla 2022 a zaviazal žalovaného povinnosťou nahradiť sťažovateľom trovy konania vo výške 2 669,48 eur.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Podstatou ústavnej sťažnosti po tom, ako sťažovatelia chronologicky zhrnuli priebeh napadnutého súdneho konania pred aj po právoplatnom rozhodnutí vo veci samej, je konštatovanie, že okresný súd „*odo dňa 30.11.2019 (kedy nadobudlo právoplatnosť konečné meritórne rozhodnutie) už viac než 3 roky nedokázal právoplatne ukončiť jednoduché konanie o výške náhrady trov namietaného konania, pričom za obdobie minimálne 15 mesiacov (7 mesiacov od septembra 2021 do marca 2022 + 8 a ½ mesiaca od polovice apríla 2022 do decembra 2022) bol absolútne nečinný.*“. V tejto súvislosti poukázali na nimi skôr podanú ústavnú sťažnosť, o ktorej ústavný súd rozhodol uznesením č. k. II. ÚS 285/2022-21 z 1. júna 2022, ktorým odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov namietajúcich porušenie ich práv identických s tými, ktorých porušenie namietajú v tomto konaní pred ústavným súdom.

6. Podľa sťažovateľov rozhodovanie o výške náhrady trov konania tvorí štandardnú rozhodovaciu agendu súdov, a teda nie je právne alebo fakticky zložitá. Ich správanie nemalo žiaden vplyv na prieťahy v napadnutom konaní, práve naopak, boli v konaní proaktívni.

7. Poukazujúc na to, že je zjavné, že zo strany okresného súdu „*došlo a stále dochádza k neprimerane dlhým a neospravedlňiteľným prieťahom v konaní*“, požadujú priznať každému z nich primerané finančné zadosťučinenie vo výške 3 000 eur.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd poznamenáva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 listiny) na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadnejších rozdielov, a preto aj vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti rešpektuje

judikatúru a vychádza z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno ich namietané porušenie posudzovať v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti spoločne (m. m. IV. ÚS 120/2018).

9. Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prietáhoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05, I. ÚS 455/2014, I. ÚS 210/2018, IV. ÚS 120/2018, IV. ÚS 172/2020), resp. ak argumenty v ústavnej sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase jej podania takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 192/2015, I. ÚS 190/2019).

10. Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

11. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sa ústavný súd v prvom rade dôkladne oboznámil so skôr vydaným rozhodnutím vo veci sťažovateľov. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 285/2022-21 z 1. júna 2022 (právoplatným 21. júna 2022) odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov namietajúcich porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v napadnutom konaní ako zjavne neopodstatnenú. V rozhodnutí (bod 12 odôvodnenia) konštatoval, že „okresný súd konal priebežne. V jeho postupe možno zaznamenať iba jedno obdobie nečinnosti, a to v dobe približne od septembra 2021 do marca 2022. Doterajšia dĺžka rozhodovania o výške trov konania vzhľadom na už uvedené okolnosti danej veci a s prihliadnutím na jediné obdobie nečinnosti okresného súdu nesignalizuje nečinnosť v ústavne relevantnej intenzite, na ktorej základe by bolo možné vysloviť porušenie sťažovateľmi uplatnených práv.“

12. V nadväznosti na uvedené si ústavný súd vyžiadal súdny spis, s ktorého obsahom sa dôkladne oboznámil. Zo súdneho spisu zistil, že bezprostredne po podaní tejto ústavnej sťažnosti (22. decembra 2022) okresný súd rozhodol uznesením z 18. januára 2023 vydaným sudcom, a to tak, že zmenil napadnuté uznesenie zo 6. apríla 2022 (vydané vyššou súdnou úradníčkou) a zaviazal žalovaného povinnosťou nahradiť sťažovateľom trovy konania vo výške 2 669,48 eur. Zo spisu

vyplýva, že rozhodnutie bolo stranám sporu okresným súdom expedované 24. januára 2023. Keďže 27. januára 2023 bol spis okresného súdu predložený ústavnému súdu, nedisponuje predmetné uznesenie doložkou právoplatnosti.

13. Vychádzajúc z už uvedeného, ústavný súd konštatuje, že okresný súd definitívne o výške nároku sťažovateľov na náhradu trov konania rozhodol do ôsmich mesiacov od doručenia ich sťažnosti (5. mája 2022) proti uzneseniu okresného súdu zo 6. apríla 2022 a od doručenia vyjadrenia žalovaného k podanej sťažnosti (23. mája 2022). Uvedenú nečinnosť okresného súdu možno síce považovať za príčinu vzniku určitého prieťahu v konaní, avšak tento prieťah, zohľadňujúc tiež povahu veci, o ktorej okresný súd rozhoduje (výška náhrady trov konania, pozn.), podľa ústavného súdu nedosahuje takú ústavnoprávne relevantnú intenzitu, ktorá by ústavnému súdu umožňovala po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru o porušení označených práv sťažovateľov. Ako už totiž bolo uvedené, nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru a ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (napr. I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04, II. ÚS 129/06). V tomto kontexte je potrebné poukázať aj na objektívne okolnosti, a to mimoriadne opatrenia proti šíreniu ochorenia COVID-19, ktoré ovplyvnili riadnu činnosť všeobecných súdov v priebehu rokov 2021 a 2022, do ktorých spadá aj sťažovateľmi predovšetkým napádané obdobie činnosti, resp. nečinnosti okresného súdu (od septembra 2021 do marca 2022).

14. V tejto súvislosti ústavný súd, prihliadajúc na judikatúru ESLP, konkrétne na jeho rozsudok v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11), ktorým ESLP okrem iného konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa teda aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote, konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 37/2016 týkajúci sa rozhodovania o výške trov konania (bod 13 tohto odôvodnenia) sa zjavne nevyznačuje takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prieťahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

15. Zohľadniac zistené skutočnosti (body 11 až 13 odôvodnenia) a všetky okolnosti prípadu (charakter konania, nevynímajúc význam konania pre sťažovateľov a samotné správanie sťažovateľov), aj nie zanedbateľnú skutočnosť, že pôvodný žalobca vo fáze rozhodovania o vyčíslení náhrady trov konania zomrel (a s tým spojené rozhodovanie súdu o subjekte, s ktorým bude súd ďalej konať), ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní nedošlo k zbytočným prieťahom zapríčineným okresným súdom, preto ústavnú sťažnosť sťažovateľov pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

16. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu